

ECDC: Vysoká úroveň v oblasti prevencie infekčných chorôb a boja proti infekčným chorobám

Európske centrum pre prevenciu a kontrolu chorôb (ECDC), založené v roku 2005, je agentúra Európskej únie zodpovedná za posilňovanie obrany Európy pred infekčnými ochoreniami. Agentúra sídli v Štokholme vo Švédsku.

Poslaním agentúry ECDC je identifikovať, posudzovať a oznamovať aktuálne a vznikajúce ohrozenia ľudského zdravia, ktoré predstavujú infekčné ochorenia, a poskytovať podporu a pomoc pri koordinácii pripravenosti a schopnosti reakcie krajín Európskej únie.

© Európske centrum pre prevenciu a kontrolu chorôb, 2011

ISBN 978-92-9193-264-1

doi:10.2900/43665

ECDC: Vysoká úroveň v oblasti prevencie infekčných chorôb a boja proti infekčným chorobám

Obsah

ECDC – pomáha zachraňovať životy	3
Podpora pripravenosti a reakcie – pripravení v prípade potreby	4
Dohľad – zhromažďujeme a analyzujeme údaje	8
Odborné poradenstvo – pripravujeme dôkazy na prijatie opatrení	10
Komunikácia a kapacity v oblasti verejného zdravia – počúvame a odpovedáme	14
Programy agentúry ECDC týkajúce sa chorôb – o čo sa staráme	18
Infekčné ochorenia – niektoré hlavné ohrozenia	20
Ako sa môžete zapojiť	22
Hlavné fakty o riadení Centra	24
Spolupráca s našimi partnermi	26

„Úlohou zamestnancov agentúry ECDC ako odborníkov na verejné zdravie je snažiť sa chrániť a zlepšovať zdravie ľudí. Usilujeme sa o dokonalosť, pretože veríme, že na verejnom zdraví záleží.“

Marc Sprenger, riaditeľ ECDC

ECDC – pomáha zachraňovať životy

Zaoberáme sa infekčnými ochoreniami. Musíme sa usilovať o obozretnosť, účinnosť a efektívnosť, pretože od nás veľa závisí. Európske vlády chápu, že vzhľadom na to, že infekčné ochorenia nepoznajú hranice, je potrebný neustály dohľad a hodnotenie rizík na zabezpečenie silnej a spoľahlivej ochrannej línie pre všetkých Európanov.

Naša vedecká práca je úzko spojená s prácou ministerstiev zdravotníctva, národných inštitúcií verejného zdravia, výskumných pracovníkov v oblasti verejného zdravia, manažérov a odborníkov v každej európskej krajine, s ktorými sme v každodennom kontakte, vymieňame si informácie, poskytujeme analýzy, usmernenia a technickú pomoc.

Chrániť Európu pred infekčnými ochoreniami nie je vecou náhody. Agentúra ECDC je založená na náležite koordinovanom systéme rýchleho varovania a reakcie týkajúcom sa verejného zdravia, na dôsledných nezávislých vedeckých dôkazoch a analýze, na schopnosti uskutočňovať rýchle a rozhodné kroky a informovať o odborných poznatkoch, aby boli poskytnuté rýchle a spoľahlivé informácie tým, ktorí ich potrebujú. Všetka činnosť v rámci agentúry i mimo nej je organizovaná na podporu a posilnenie týchto zásadne dôležitých funkcií v oblasti verejného zdravia s cieľom zvýšiť hodnotu úsilia jednotlivých krajín, najmä v čase finančných obmedzení, a pomáhať tak pri záchrane životov.

Centrum ECDC je vedecká a technická agentúra, nie politická organizácia. Našou úlohou je poskytovať Európskej komisii, Európskemu parlamentu a národným politikom v oblasti zdravotníctva poradenstvo a dôkazy, ktoré potrebujú, aby mohli uskutočňovať rozhodnutia a kroky na ochranu zdravia.

Práca v agentúre je veľmi špecifická. Nielen preto, že zastávame popredné miesto v rámci prevencie infekčných chorôb a boja proti infekčným chorobám v Európe, ale tiež pre entuziazmus, rôznorodosť a profesionálnosť nášho tímu.

Agentúra ECDC je jedinečná. Sme hrdí, že sme na čele rozsiahlej európskej siete nadšených odborníkov v oblasti verejného zdravia, vedcov, mikrobiológov a epidemiológov, ktorých je viac ako 10 000 a ktorí spolupracujú s nami a s ďalšími partnermi, ako je napríklad Svetová zdravotnícka organizácia (WHO), s cieľom zabezpečiť ochranu osôb pred ohrozením infekčnými ochoreniami. Usilovne pracujeme na vylepšovaní týchto snáh, aby sme si zaslúžili permanentnú európsku dôveru a podporu.

Prostredníctvom tejto brožúry sa môžete dozvedieť viac o tom, ako pracujeme, čo robíme a čo ponúkame.

Marc Sprenger, riaditeľ ECDC

Zamestnanci agentúry ECDC sa denne schádzajú a monitorujú vypuknutie nákaz

Podpora pripravenosti a reakcie – pripravení v prípade potreby

Odborníci agentúry ECDC sa každé ráno stretávajú v Centre pohotovostných operácií (EOC), čo je hlavné centrum systému včasného varovania a včasnej reakcie EÚ, bezpečného informačného systému Európskej komisie, ktorý je spojený so zdravotníckymi úradmi v celej Európe a ďalšími príslušnými zainteresovanými stranami. Personál agentúry ECDC pri tomto okrúhlym stole denne:

- sleduje najnovšie správy a aktualizácie týkajúce sa epidémií infekčných ochorení v Európe a na celom svete;
- posudzuje a skúma signály naznačujúce možné nové epidémie na základe správ z médií a priamych správ epidemiológov a zdravotníckych úradov na celom svete;
- rýchlo posudzuje pravdepodobný význam akéhokoľvek nového ohrozenia;
- skúma žiadosti o informácie z rôznych krajín;
- schematicky znázorňuje pokrok prebiehajúcich činností zameraných na zabránenie šírenia súčasných nákaz; a
- vymieňa si informácie, skúsenosti a odborné poradenstvo s členskými štátmi a Európskou komisiou.

Po schôdzi sa príslušné údaje a odporúčania postúpia odborníkom v oblasti verejného zdravia a širokej verejnosti.

Od založenia agentúry v roku 2005 sa neustále vyvíjajú a zdokonaľujú systémy ECDC pre pripravenosť a reakciu prostredníctvom konzultácií s nezávislými odborníkmi zo všetkých členských štátov EÚ aj štátov mimo EÚ, skúmajú

ich riadiace orgány, testujú sa prostredníctvom globálnych a regionálnych simulačných cvičení a používajú sa v reálnom živote. Príprava na krízy je nemenej dôležitá ako reakcia v prípade, keď nastanú. Agentúra ECDC intenzívne investuje do pomoci členským štátom pri príprave ich vlastných centier pohotovostných operácií a pri posilňovaní prípravnosti na národnej úrovni.

Nástroje epidemiologického spravodajstva – zisťovanie situácie v záujme včasného varovania

Jednou z hlavných silných stránok agentúry ECDC je schopnosť zistiť ohrozenia infekčnými ochoreniami a rýchlo na ne

reagovať. Agentúra ECDC vyvinula bezpečnú webovú komunikačnú platformu (EPIS), ktorá umožňuje medzinárodnú výmenu technických informácií a včasné varovanie pri epidémiách infekčných ochorení. Epidemiológovia a mikrobiológovia pracujúci v oblastiach týkajúcich sa rôznych chorôb môžu využívať platformu EPIS na upozornenie kolegov v iných krajinách na naliehavé prípady a môžu sa deliť o svoje názory a vedecké analýzy na online fórach.

Epidémie ochorení, které sa přenášají potravou

Agentúra ECDC podporila a umožnila niekoľko nadnárodných vyšetovaní epidémií, ktoré sa prenášajú potravou zistených prostredníctvom siete pre ochorenia prenášané potravou a vodou a zoonózy. Tieto spoločné činnosti viedli k rýchlejšej a účinnej výmene informácií medzi príslušnými partnermi vrátane úradov verejného zdravotníctva a bezpečnosti potravín v členských štátoch, ako aj kľúčových činiteľov na úrovni EÚ, ako sú Systém včasného varovania pre potraviny a krmivá (RASFF) a Európska komisia. Včasné stiahnutie kontaminovaných potravín v členských štátoch preto ochránilo spotrebiteľov v celej Európe.

Migrácia a infekčné ochorenia

Otázka migrácie a zdravia je v programe EÚ v posledných rokoch na poprednom mieste. Politický záväzok EÚ sa odráža v politických nástrojoch určených na zabezpečenie prístupu migrantov k zdravotnej starostlivosti a v programe Európskej komisie týkajúcom sa európskeho zdravia na roky 2003 – 2008 a v druhom programe činnosti Spoločenstva na roky 2008 – 2013 v oblasti zdravia. Druhý program obsahuje projekty týkajúce sa nerovnosti v oblasti zdravia, zdravotného stavu migrantov, záťaž infekčných ochorení a modelov poskytovania zdravotnej starostlivosti nezaregistrovaným migrantom. Agentúra ECDC tiež niekoľko rokov investovala prostriedky na zlepšenie pochopenia súvislosti medzi migráciou a verejným zdravím. Pre riešenie v oblasti zdravia a potrieb zdravotnej starostlivosti migrantov sa však dá urobiť viac. Agentúra ECDC sa zaviazala zlepšiť v nadchádzajúcich rokoch dohľad nad infekčnými ochoreniami a ich sledovanie s cieľom zabezpečiť, aby programy prevencie chorôb a boja proti chorobám reagovali na meniace sa vzorce migrácie a epidemiológiu infekčných ochorení a aby zdravotnícke služby reagovali na špecifické potreby populácií migrantov.

Sťahuje a presúva sa viac ľudí ako kedykoľvek predtým

„Ľudia sú tu plní nadšenia! Zamestnanci predstavujú rôznorodosť regiónu a pre mňa je to zosobnením vzácnnej myšlienky Európskej únie, ktorá funguje na pokojnej spolupráci“.

Andrea Ammon, zástupkyňa riaditeľa

Dohľad – zhromažďujeme a analyzujeme údaje

Hlavnou úlohou agentúry ECDC je dohľad nad infekčnými ochoreniami: zhromažďovanie, hodnotenie, analyzovanie a šírenie príslušných vedeckých a technických údajov. Uskutočňuje sa to prostredníctvom európskeho systému dohľadu, ktorý je známy ako TESSy. Systém TESSy poskytuje európskym krajinám vedecké dôkazy o infekčných ochoreniach, aby mohli reagovať lepšie a cielene.

Dohľad je činnosťou vykonávanou v spolupráci s členskými štátmi a mnohými odborníkmi a inštitúciami v oblasti verejného zdravia, ktorí prispievajú do databáz. Právne predpisy EÚ vyžadujú, aby všetky krajiny pravidelne hlásili agentúre ECDC údaje o dohľade týkajúce sa schváleného zoznamu 49 infekčných ochorení a aby hlásili epidémie, ktoré by sa mohli rozšíriť do ďalších krajín EÚ.

Táto databáza obsahuje a integruje informácie z mnohých sietí dohľadu, ktoré v minulosti obsahovali samostatné údaje špecifické pre jednotlivé ochorenia. V dôsledku toho je prístup k európskym údajom o infekčných ochoreniach jednoduchší a komplexnejší.

Agentúra ECDC zhromažďuje a analyzuje epidemiologické údaje a vypracúva správy, ktoré poskytujú prehľad jednak na úrovni EÚ, a tiež cenné a dôležité komparatívne informácie pre jednotlivé členské štáty.

TESSy: zdroj informácií

TESSy je vysoko flexibilný integrovaný a interaktívny systém, ktorý umožňuje vyhľadávanie špecifických údajov a medzinárodné porovnania. Ponúka zobrazenia vybraných výsledkov v rôznych formátoch, ktoré je možné prevziať a ktoré sú vhodné pre používateľov, ako napríklad tabuľky, číselné údaje a grafy.

Agentúra ECDC každý rok publikuje *Výročnú epidemiologickú správu*, jedinečnú publikáciu, ktorá poskytuje porovnateľné údaje o infekčných ochoreniach v celej Európe. Tieto údaje sa používajú nielen na skúmanie toho, čo sa udialo a toho, čo sa deje, ale pomáhajú určiť aj budúce trendy a strategické smerovanie.

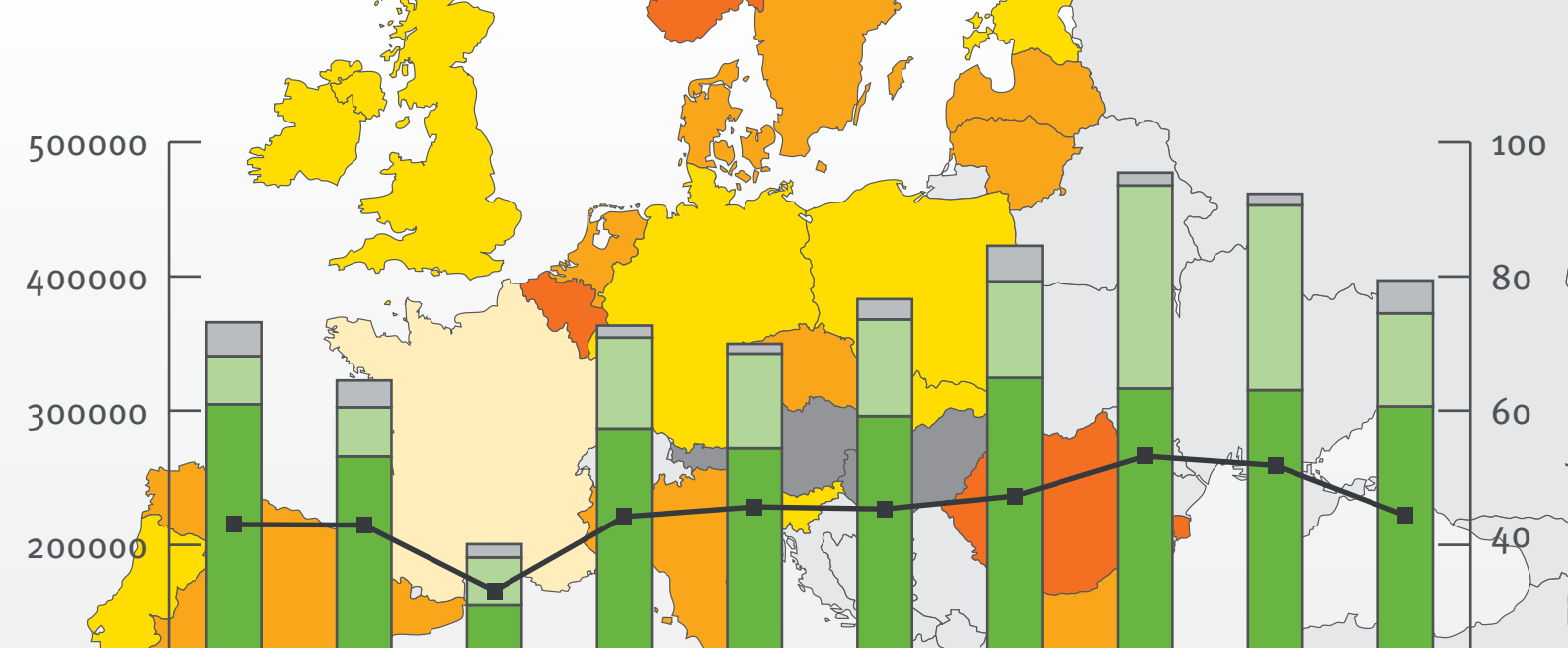
TESSy, komplexný systém údajov o infekčných ochoreniach v Európe

Siete dohľadu

Špecializovaní odborníci v oblasti verejného zdravia v každom členskom štáte odovzdávajú z týchto sietí údaje do systému TESSy, kde ich potom schvaľuje a analyzuje agentúra ECDC:

- Európska sieť dohľadu nad chrípkou
- Európska sieť dohľadu nad ochoreniami a zoonózami prenášanými potravou a vodou
- Európska sieť dohľadu nad infekciami s prevažne sexuálnym spôsobom prenášania
- Európska sieť dohľadu nad inváznymi baktériovými ochoreniami
- Európska sieť dohľadu nad HIV/AIDS
- Európska sieť dohľadu nad tuberkulózou
- Európska sieť dohľadu nad rezistenciami voči antibiotikám
- Európska sieť dohľadu nad nemocničnými nákazami
- Európska sieť dohľadu nad legionárskou chorobou
- Európska sieť dohľadu nad záškrtom
- Európska sieť dohľadu nad spotrebou antimikrobiálnych liekov
- Európska sieť dohľadu nad chorobami, ktorým sa dá predchádzať očkovaním
- Európska sieť dohľadu nad Creutzfeldt-Jacobovou chorobou
- *Európska sieť dohľadu nad hepatitídou B/C (od roku 2012)*

Odborné poradenstvo – pripravujeme dôkazy na prijatie opatrení

Agentúra ECDC poskytuje odborné poradenstvo a usmernenia, ktoré môžu politici a odborníci v oblasti verejného zdravia využiť na podporu svojich rozhodnutí. Vedci a epidemiológovia agentúry ECDC vykonávajú odhad rizika na požiadanie Európskej komisie alebo členského štátu. Ich práca zahŕňa napríklad uskutočňovanie prehľadov literatúry a štatistických analýz a zhromažďovanie vedeckých stanovísk medzinárodných odborníkov. Na vytváranie oficiálneho odborného poradenstva a usmernení menuje agentúra ECDC vedecké skupiny *ad hoc*, ktoré vytvoria úvodné stanovisko, o ktorom potom diskutuje, skúma ho a následne schvaľuje poradný zbor ECDC.

Nezávislé stanoviská

Odborné poradenstvo a usmernenia poskytované agentúrou ECDC sú prísne nezávislé a nie sú viazané na nijaký komerčný vplyv alebo investičné záujmy. Potenciálne konflikty záujmov personálu alebo odborníkov sa pozorne hodnotia. Ide o hlavný princíp, ktorý agentúra ECDC dôsledne dodržiava.

Agentúra ECDC má formálne dohody s národnými referenčnými laboratóriami

Mikrobiológia v oblasti verejného zdravia – odhaľovanie pôvodcov chorôb

Kontrola infekčných ochorení závisí od laboratórnej detekcie a charakterizácie pôvodcov ochorení. Namiesto vlastných laboratórií má agentúra ECDC formálne dohody s národnými referenčnými laboratóriami kľúčových inštitúcií verejného zdravotníctva v európskych členských štátoch. Agentúra ECDC uľahčuje vývoj a účinnú prevádzku mikrobiologického systému v oblasti verejného zdravotníctva, ktorý môže poskytovať včasné a spoľahlivé informácie

na prevenciu infekčných chorôb a boj proti infekčným chorobám v jednotlivých krajinách a na európskej úrovni. Laboratóriám sa poskytujú kontrakty na podporu európskych činností týkajúcich sa dohľadu a zabezpečenia odborného školenia. Agentúra ECDC poskytuje usmernenia týkajúce sa mikrobiologických funkcií referenčných laboratórií verejného zdravotníctva, pracuje na harmonizácii noriem a sleduje dodržiavanie kvality.

A detailed microscopic illustration of a human throat. The foreground shows several long, cylindrical cilia with a textured, segmented surface. In the background, a dense field of similar cilia is visible. Scattered throughout the scene are numerous small, spherical viruses with a red core and a blue outer shell. A large, magnified view of one such virus is shown in the bottom right corner, revealing its internal structure with red and blue components.

Príklady aktuálnych otázok

- Aký je najlepší spôsob použitia novej očkovacej látky proti papilomavírusu spôsobujúcemu karcinóm krčka maternice?
- U kôz v Holandsku vypukla horúčka Q. Akú hrozbu to predstavuje pre ľudské zdravie?
- Ako často by sa mali darované spermie testovať na vírusové ochorenia?
- Ak vypukne nová pandémia, mala by Európska únia nakúpiť očkovacie látky pre všetky krajiny pre maximálnu efektívnosť nákladov a aké množstvo by každá krajina potrebovala?
- Ako sa máme postaviť k riziku hemoragickej horúčky u ľudí (vírus Junin) v transplantátoch?
- Mohlo by vypuknutie cholery na Haiti predstavovať prípadnú hrozbu pre obyvateľov Európy?

Chřipkové vírusy v hrdle, umelecké dielo

Príprava usmernení týkajúcich sa sezónnej chrípky

Pri vytváraní odporúčaní týkajúcich sa novej sezónnej chrípky agentúra ECDC najprv posúdi riziko interne, pričom skúma skoré správy od národných úradov na určenie trendov, vzorcov prenosu, závažnosti, zraniteľných populácií a výsledkov. Zistenia, analýzy a navrhnuté odporúčania sú potom predložené členom poradného fóra ECDC a iným externým odborníkom, ktorí ich preskúmajú. S vývojom sezóny sa pozorne sleduje závažnosť a ak je zjavné, že sezóna bude náročnejšia ako zvyčajne, agentúra ECDC vydá varovanie úradom členských štátov, spoločenstvu v oblasti verejného zdravia a poskytne informácie verejnosti. Na základe virologických analýz potvrdených terénnymi štúdiami koordinovanými agentúrou ECDC sa posúdi vhodnosť očkovacej látky pre každú konkrétnu sezónu. Tak sa napríklad potvrdilo, že očkovacie látky pre sezónnu chrípku v roku 2010 ochránili pred vírusmi sezónnej chrípky. Sieť agentúry ECDC, VENICE (Európska sieť novej integrovanej spolupráce v oblasti očkovacích látok), sleduje tiež použitie očkovacích látok na národnej úrovni. Na žiadosť Európskej agentúry pre lieky (EMA) dva nadnárodné nezávislé vedecké prieskumy koordinované agentúrou ECDC skúmali špecifické výhrady týkajúce sa bezpečnosti očkovacích látok.

Výmena najnovších informácií o chrípke

Všetky tieto súbežné činnosti prispievajú k vývoju postupov, správnej praxe a poradenstva v zabezpečení verejnej pripravenosti a opatrení, o ktorých je potom informovaný príslušný odborník, politik a široká verejnosť.

„Čo robíme, ak nemôžeme nájsť odborníka, ktorý nerobí kompromisy pre osobné záujmy? Hľadáme ďalej!“

Johan Giesecke, hlavný vedecký pracovník

Komunikácia a kapacity v oblasti verejného zdravia – počúvame a odpovedáme

Podpora posilňovania kapacít členských štátov

Minulosť nás naučila, že vytvorenie dobrých systémov verejného zdravia na boj proti infekčným chorobám vyžaduje veľa času a úsilia. Tieto systémy sú citlivé a aby dobre fungovali, musia sa neustále udržiavať a vyvíjať. Minulosť nás tiež naučila, že ak to neurobíme, môžu sa rýchlo vyvinúť veľké epidémie, ktorých kontrola môže byť veľmi ťažká a nákladná. Udržiavanie účinných systémov verejného zdravia je preto rozumná investícia do budúcnosti.

Agentúra ECDC podporuje členské štáty v ich úsilí vytvárať a udržiavať silné systémy na boj proti infekčným chorobám na základe hodnotenia možností a potrieb systémov verejného zdravia a ponuky komplexných programov dlhodobého školenia a nepretržitého vzdelávania odborníkov. Agentúra ECDC stavia na svojich poznatkoch a možnostiach pri prevencii infekčných chorôb a boji proti infekčným cho-

robám a na správnom pochopení štruktúr verejného zdravia v Európe, zhromažďuje a spoločne využíva dôkazy o účinných a cenovo priaznivých intervenciách v spolupráci s rôznymi zainteresovanými stranami.

Overujeme, či sa informácie dostali k tým, ktorí ich potrebujú

Kľúčovou súčasťou práce agentúry ECDC je šíriť svoje vedecké zistenia a deliť sa o poznatky o tom, ako účinne poskytovať informácie špecifickým príjemcom, ako sú politici, vedci, médiá alebo široká verejnosť.

Členské štáty oslovujú agentúru ECDC v záujme poradenstva týkajúceho sa rizikových informácií a komunikácie počas krízy, ak čelia akútnemu ohrozeniu alebo bojujú proti šíreniu endemických ochorení. Komunikácia sa neustále vyvíja. V súčasnosti pomáhajú mnohým ľuďom pri získavaní

informácií týkajúcich sa zdravia napríklad nové interaktívne médiá, kým iní k nim majú obmedzený prístup alebo majú o tieto nové technológie obmedzený záujem.

Na riešenie nových potrieb a problémov členských štátov týkajúcich sa komunikácie agentúra ECDC:

- pracuje na základe dôkazov pre komunikáciu v oblasti zdravia;
- určuje najlepšie spôsoby komunikácie s rôznymi skupinami verejnosti;
- zhromažďuje a šíri informácie o najlepších postupoch a nových myšlienkach a
- skúma možnosti nových médií.

Publikácie agentúry ECDC

Agentúra ECDC vydáva publikácie o rôznych infekčných ochoreniach, od komplexnej *Výročnej epidemiologickej správy o prenosných ochoreniach v Európe* a *Výročnej správy o ohrozeniach*, t. j. analýzy ohrození monitorovaných v EÚ až po technické správy a usmernenia. Vedecké publikácie sú určené odborníkom a publikujú sa v angličtine. Publikácie pre širokú verejnosť sa vydávajú v 23 úradných jazykoch EÚ, ako aj v islandskom a nórskom jazyku.

Eurosurveillance

Tento vedecký časopis, ktorý vychádza týždenne online, je jednou z hlavných periodických publikácií o infekčných ochoreniach v Európe. K tomuto časopisu je voľný prístup bez autorských poplatkov. Je známy svojou rýchlou reakciou na naliehavé témy a bol to prvý vedecký časopis, ktorý publikoval predbežnú analýzu genómu pandemického vírusu H1N1 chrípky typu A.

Webová stránka

Webová stránka agentúry ECDC prezentuje novinky, aktualizácie a podrobné informácie o dohlade, vedecké správy, školenia a iné činnosti vrátane prepojení na národné inštitúcie a orgány EÚ.

COLD? FLU?

**GET WELL
WITHOUT
ANTIBIOTICS**

**18 November
2009**

For more information, visit
antibiotic.ecdc.europa.eu

**EUROPEAN
ANTIBIOTIC**

*Kampane v celej Európe na šírenie
informácií o Európskom dni zvyšovania
povedomia o antibiotikách*

Podpora národných kampaní

Európsky deň zvyšovania povedomia o antibiotikách

Európsky deň zvyšovania povedomia o antibiotikách je iniciatíva vedená agentúrou ECDC, ktorá sa koná každý rok počas týždňa zahŕňajúceho 18. november a poskytuje platformu pre národné kampane týkajúce sa obozretného používania antibiotík. Rezistencia voči antibiotikám sa identifikovala ako jedna z najnaliehavejších hrozieb pre verejné zdravie v Európe a správne používanie antibiotík je mimoriadne dôležité pre prevenciu zvyšovania rezistencie baktérií.

Od prvého Európskeho dňa zvyšovania povedomia o antibiotikách v roku 2008 je táto iniciatíva adresovaná verejnosti, rodinným lekárom, lekárom predpisujúcim lieky a zdravotným sestram v nemocniciach.

Nástroje

Komunikačné nástroje agentúry ECDC slúžia národným úradom verejného zdravotníctva na pomoc pri zvyšovaní informovanosti týkajúcej sa prevencie infekčných chorôb a boja proti špecifickým infekčným chorobám. K týmto nástrojom patria kľúčové správy a materiály, ktoré sa dajú prispôsobiť národným alebo miestnym kampaniam týkajúcim sa komunikácie v oblasti zdravia.

Plagáty kampane sa dajú ľahko prispôsobiť miestnym potrebám

„Je veľmi dôležité vedieť, že bezpečnosť obyvateľov Európy, pokiaľ ide o infekčné ochorenia, nie je šťastná náhoda, ale výsledok usilovnej práce, a mohlo by sa to ľahko zmeniť, ak by sa táto práca nevykonávala.“

Karl Ekdahl, vedúci odboru kapacity zdravotníctva a komunikácie

Komáre môžu prenášať choroby, ako sú napríklad malária a horúčka dengue

Programy agentúry ECDC týkajúce sa chorôb – o čo sa staráme

Členské štáty EÚ sa zaviazali, že si budú vymieňať informácie týkajúce sa rôznych infekčných ochorení. Programy agentúry ECDC v tomto smere podporujú vytváranie špecifických postupov EÚ, ako aj ich realizáciu, sledovanie a hodnotenie. V oblastiach činnosti a chorôb sú zahrnuté:

Rezistencia voči antibiotikám a nozokomiálne nákazy

Používanie antibiotík, rezistencia voči antibiotikám a rôzne typy infekcií v nemocniciach a iných zdravotníckych zariadeniach.

Choroby, ktorým sa dá predchádzať očkovaním a invazívne baktériové infekcie

Problémy očkovania a chorôb, ktorým sa dá predchádzať očkovaním, ako sú napríklad záškrt, infekcie zapríčinené mikroorganizmom *Haemophilus influenzae* typ B, osýpky, meningokokové ochorenie, mumps, čierny kašeľ, pneumokokové infekcie, poliomyelitída, besnota, rotavírusová infekcia, rubeola, tetanus, infekcie ľudským papilomavírusom (HPV) a ovčie kiahne.

Chrípka

Sezónna chrípka, pandemická chrípka a vtáčia chrípka. Tento program zahŕňa aj otázky spojené s očkovaním proti

Prevenícia má zásadný význam

Jednoduché hygienické opatrenia môžu zamedziť šíreniu infekcií

chřípke, antivírusovými liekmi a vznikajúcou rezistenciou voči nim.

Tuberkulóza

Tuberkulóza a problém liekovej rezistencie. Tiež koinfekcia vírusom HIV.

Novovznikajúce choroby a vektorové nákazy

Ochorenia, ktoré prenáša hmyz a iní „prenášači“, choroby spojené s cestovaním a nové alebo potenciálne znovu sa objavujúce choroby: horúčka chikungunya, horúčka dengue, infekcia hantavírusmi, lymská borelióza, malária, mor, horúčka Q, závažný akútny respiračný syndróm (SARS), kiahne, kliešťová encefalitída, tularémia, vírusové hemoragické horúčky, západonílska horúčka a žltá zimnica.

Ochorenia prenášané potravou a vodou a zoonózy

Choroby, ktoré sa môžu prenášať zo zvierat na ľudí („zoonotické choroby“), napríklad botulizmus, brucelóza, kamylobakteriáza, legionelóza, Creutzfeldtova-Jakobova choroba a iné prenosné spongioformné encefalopatie, kryptosporidióza, echinokokóza, giardióza, hepatitída A, hepatitída E, infekcia zapríčinená mikroorganizmom *Escherichia coli*, listerióza, norovírusová infekcia, salmonelóza, šigelóza, toxoplazmóza, trichinelóza a yersinióza.

HIV, pohlavne prenášané infekcie a iné ochorenia prenášané krvou

Chlamýdiová infekcia, kvapavka, syfilis, hepatitída B, hepatitída C a HIV/AIDS.

Infekčné ochorenia – niektoré hlavné ohrozenia

Rezistencia voči antibiotikám a nozokomiálne nákazy

Infekcie v dôsledku baktérií, ktoré sú rezistentné voči antibiotikám, sa stali obrovským a rastúcim problémom, najmä v nemocniciach. Keďže je ťažké zničiť tieto baktérie, takéto infekcie vedú k dlhšiemu ochoreniu a pobytom v nemocnici a spôsobujú vyššie riziko smrti.

HIV/AIDS

Odhaduje sa, že 30 % zo 700 000 osôb, ktoré žijú s vírusom HIV v Európe, nevedia, že majú tento vírus. Títo jedinci preto nemôžu mať úžitok z dostupnej liečby a môžu byť nechťiac nosičmi vírusu HIV, napríklad na svojich partnerov alebo nenarodené deti.

Tuberkulóza

Počet prípadov TBC je na vzostupe medzi zraniteľnými skupinami, ako sú migranti a HIV pozitívni ľudia. Prípady TBC rezistentnej voči liekom, ktoré sa veľmi ťažko liečia alebo sa nedajú vyliečiť vôbec, sa zaznamenali v celej EÚ.

Chríпка

Každú zimu státisíce ľudí v EÚ vážne ochorejú na sezónnu chrípku. Niekoľko tisíc ľudí počas priemerného chrípkového obdobia zomrie, často zbytočne, pretože pre rizikové osoby sú k dispozícii účinné očkovacie látky.

Zmena klímy

Zmena klímy môže viesť k novým vzorcom chorôb v Európe, napríklad v dôsledku posunutia hraníc prenosu vektorových nákaz, ako sú napríklad hantavírus, západonílsky vírus, kliešťová encefalitída, lymeská choroba, malária a horúčka dengue.

Malý rozsah očkovania

V dôsledku malého rozsahu očkovania v niektorých krajinách nie sú pod kontrolou také choroby, ako sú osýpky, a zaznamenáva sa ich návrat. Ak sa bude úroveň rozsahu očkovania stále znižovať, hrozí riziko, že sa vrátia také choroby, ako napríklad detská obrna, ktorá bola v Európe eliminovaná.

Ako sa môžete zapojiť

Školenia

Školenia sú pre prácu agentúry ECDC veľmi dôležité, pretože odborníkom poskytujú odborné znalosti z inštitúcií verejného zdravotníctva v celej EÚ. Agentúra ECDC spolu s partnermi vzdeláva aj školiteľov, vyvíja školiace materiály a podporuje školiace programy na posilnenie pracovnej sily v oblasti verejného zdravia v členských štátoch. Témy školení zahŕňajú: epidemiologické aspekty očkovania, analýzu časových radov, opisné metódy a úvod do vytvárania modelov a prognóz a spoločné školenia o manažérskych, epidemiologických a mikrobiologických aspektoch skúmania epidémii.

Európsky program školenia v oblasti intervenčnej epidemiológie (EPIET) koordinovaný agentúrou ECDC poskytuje dvojročný kurz a praktické skúsenosti týkajúce sa intervenčnej epidemiológie pre dohľad a boj proti infekčným chorobám.

Agentúra ECDC a partnerské agentúry paralelne vedú Európsky školiaci program o verejnozdravotníckej mikrobiológii (EUPHEM), čo je ďalší dvojročný kurz, ktorý prebieha na školiacich miestach v laboratóriách celej Európy.

Agentúra ECDC uľahčuje aj vzájomnú podporu medzi krajinami prostredníctvom výmeny online, partnerských programov, spoločných laboratórií a protokolov.

Agentúra ECDC zapája externých odborníkov

Agentúra ECDC pozýva vedcov s príslušnými odbornými znalosťami, aby sa zúčastnili na vedeckých diskusiách v centre a v pracovných skupinách a aby pomáhali centru v jeho činnostiach. Na rozšírenie svojho zoznamu potenciálnych odborníkov agentúra ECDC vytvorila zoznam kandidujúcich odborníkov, do ktorého sa môžu prihlásiť všetci

odborníci s príslušnými odbornými znalosťami a odbornou spôsobilosťou.

Agentúra ECDC vyhlasuje aj výzvy na výberové konania a výzvy na predloženie návrhov na získanie grantov na realizáciu špecializovaných oblastí práce.

„Školíme epidemiológov tak, ako sa v minulosti učili stavitelia katedrál – museli sa naučiť prácu tým, že ju vykonávali, a až potom sa mohli pripojiť k cechom. Aj my to tak robíme. Jeden z našich programov zahŕňa okolo 50 dôkladne vyškolených ľudí z univerzít a inštitúcií verejného zdravotníctva, ktorí potrebujú konkrétne skúsenosti, a my ich posielame mimo ich krajiny a platíme za to, aby sa učili pri práci. Katedrála verejného zdravia – my ju možno nevidíme v celej nádhere, ale budujeme dôležité základy a dúfame, že nikdy nebude zbúraná.“

Denis Coulombier, vedúci odboru podpory v oblasti dohľadu a reakcie

Riaditeľ's členmi správnej rady ECDC

Hlavné fakty o riadení centra

ECDC ako nezávislá agentúra EÚ sa zodpovedá **správnej rade**, ktorej členov menujú členské štáty, Európsky parlament a Európska komisia. Správna rada menuje riaditeľa ECDC, ktorý zodpovedá za vedenie a riadenie centra. Musí tiež zaručiť, že centrum plní svoje poslanie a úlohy v súlade so zakladajúcim nariadením. Správna rada schvaľuje a sleduje realizáciu pracovného programu a rozpočtu ECDC, schvaľuje výročnú správu a účtovnú závierku – celkovo funguje ako riadiaci orgán centra. Zasadnutia správnej rady sa konajú minimálne dvakrát ročne.

Poradný zbor poskytuje poradenstvo riaditeľovi centra v oblasti kvality odbornej práce, ktorú ECDC vykonáva. Skladá sa zo služobne vyšších zástupcov národných zdravotníckych inštitúcií a agentúr, ktorých menujú členské štáty na základe ich odbornosti, a z úradníkov Európskej komisie pre oblasť verejného zdravia. Európske odborné združenia a občianske skupiny tiež môžu vysielat' do poradného zboru pozorovateľov. Riaditeľ ECDC pozýva na zasadnutia Svetovú zdravotnícku organizáciu (WHO) s cieľom zabezpečiť účinné spolupôsobenie medzi vedeckou prácou WHO a ECDC. Okrem poradnej funkcie funguje poradný zbor aj ako mechanizmus na výmenu informácií a zhromažďovanie zdravotníckych poznatkov medzi členskými štátmi. Zasadnutia poradného zboru sa konajú minimálne štyrikrát ročne.

Spolpracujúce inštitúcie sú inštitúcie alebo vedecké organizácie poskytujúce nezávislé odborné a technické poradenstvo alebo schopnosť konať v teréne. Tieto inštitúcie boli určené vládami členských štátov. Poskytujú podporu agentúre ECDC, ktorá s nimi spolupracuje pri všetkých svojich činnostiach, najmä pri prípravných prácach k vedeckým stanoviskám, vedeckej a technickej pomoci, zhromažďovaní údajov, identifikácii vznikajúcich ohrození zdravia a na informačných kampaniach pre verejnosť.

V prevádzke od: **mája 2005**

Sídlo agentúry: **Štokholm, Švédsko**

Riaditeľ: **Marc Sprenger**

Členské štáty: **27 členských štátov EÚ a tri ďalšie krajiny EHP**

Nariadenie o založení agentúry: **Nariadenie Európskeho parlamentu a rady (ES) č. 851/2004 z 21. apríla 2004, ktorým sa zriaďuje Európske Centrum pre prevenciu a kontrolu chorôb**

Rozpočet: **56 mil. EUR v roku 2010**

Počet zamestnancov: **350**

Spolupráca s našimi partnermi

Agentúra ECDC aktívne podporuje celý systém EÚ a jej členské štáty v úsilí zlepšovať prevenciu infekčných chorôb a boj proti infekčným chorobám. Poskytujeme poradenstvo a dôkazy hlavným partnerom EÚ – najmä Európskej komisii, Európskemu parlamentu a predsedníctvam EÚ – na podporu činností na úrovni EÚ. Poskytujeme poradenstvo a v prípade potreby aj praktickú pomoc našim národným partnerom v členských štátoch.

Okrem členských štátov EÚ agentúra ECDC spolupracuje s ďalšími krajinami EHP, Islandom, Lichtenštajnskom a Nórskom. Agentúra začala spolupracovať aj s kandidátskymi krajinami (Chorvátsko, Čierna Hora, Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko a Turecko), ako aj s potenciálnymi kandidátskymi krajinami a krajinami uplatňujúcimi európsku susedskú politiku. Agentúra ECDC úzko spolupracuje so Svetovou zdravotníckou organizáciou (WHO) a ďalšími kľúčovými globálnymi partnermi, ako sú americké Centrá pre kontrolu chorôb, Čínske centrum pre kontrolu chorôb a Kanadský úrad verejného zdravotníctva. Agentúra ECDC tiež aktívne spolupracuje s občianskymi skupinami.

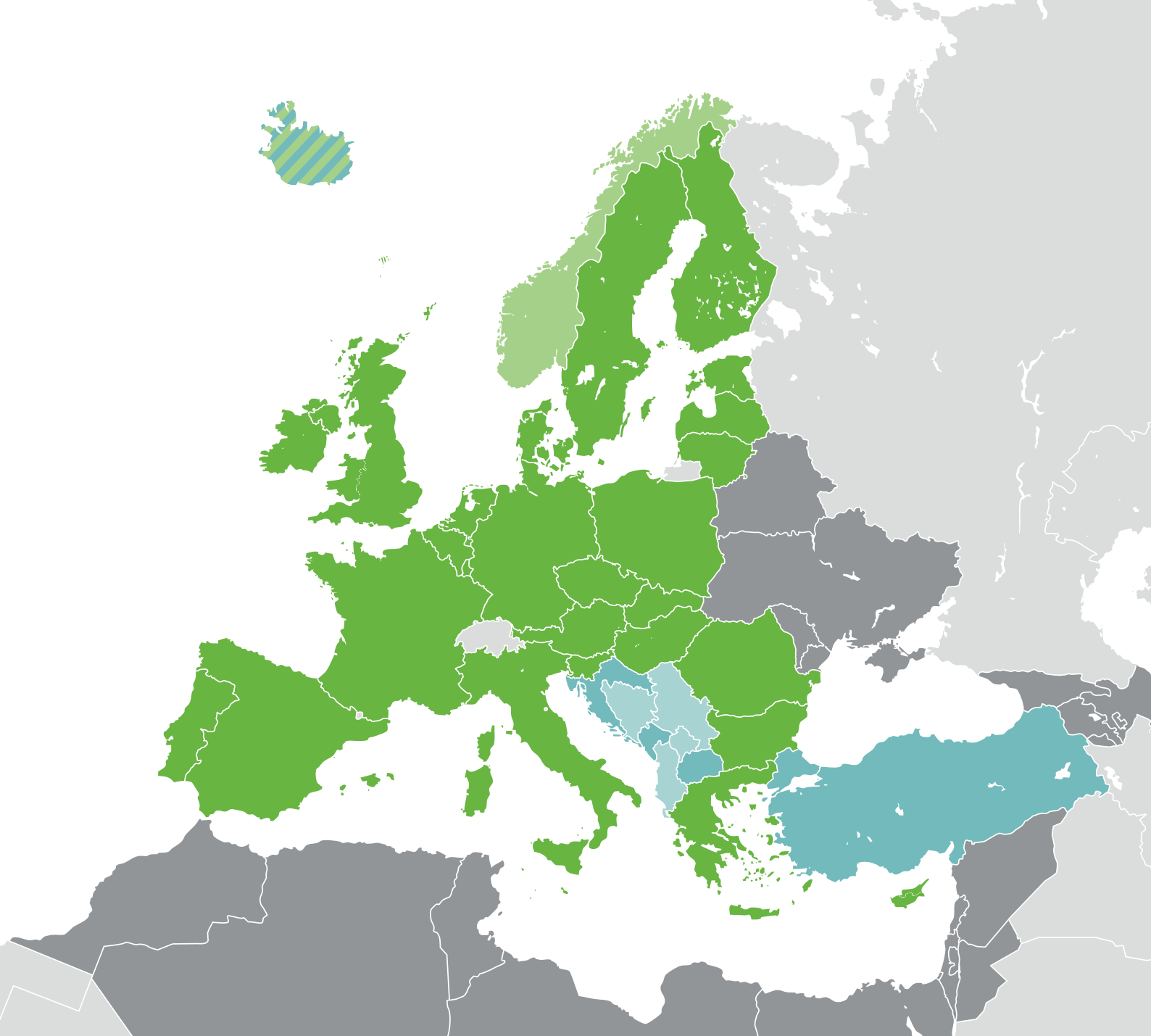
■ **Európska únia (EÚ)**
27 členských štátov

■ **EHP/EZVO**
Island, Lichtenštajnsko, Nórsko

■ **Kandidátske krajiny na vstup do EÚ**
Chorvátsko, Island, Čierna Hora, Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko, Turecko

■ **Potenciálne kandidátske krajiny**
Albánsko, Bosna a Hercegovina, Kosovo podľa rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN č. 1244/99, Srbsko

■ **Krajiny uplatňujúce európsku susedskú politiku**
Alžírsko, Arménsko, Azerbajdžan, Bielorusko, Egypt, Gruzínsko, Izrael, Jordánsko, Moldavsko, Maroko, Libanon, Líbya, Palestínska samospráva, Sýria, Tunisko, Ukrajina

Všetky fotografie © ECDC, okrem:

© Tobias Hofsäss, titulná strana vľavo

© Istockphoto, titulná strana vpravo, s. 6, 7, 9, 11, 14, 18, 19, 26

© Reporters, s. 8

© Science Picture Library, s. 12, 20

Reprodukcia je povolená pod podmienkou uvedenia zdroja.

Fotografie použité v tejto publikácii, na ktoré sa vzťahuje autorské právo, sa nemôžu používať na iné účely ako je táto publikácia bez výslovného povolenia držiteľa autorského práva.

AKO ZÍSKAŤ PUBLIKÁCIE EÚ

Bezplatné publikácie:

- prostredníctvom webovej stránky EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>);
- na zastúpeniach alebo delegáciách Európskej únie. Ich kontaktné údaje nájdete na <http://ec.europa.eu> alebo si ich môžete vyžiadať faxom na čísle +352 2929-42758.

Platené publikácie:

- prostredníctvom webovej stránky EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).

Predplatné (napr. ročné série *Úradného vestníka EÚ*, zbierky rozhodnutí Súdneho dvora Európskej únie):

- prostredníctvom obchodných distribútorov Úradu pre vydávanie publikácií EÚ (http://publications.europa.eu/others/agents/index_sk.htm).

**Európske centrum pre prevenciu
a kontrolu chorôb (ECDC)**

Poštová adresa:

ECDC, 171 83 Štokholm, Švédsko

Adresa pre návštevy:

Tomtebodavägen 11a, Solna, Švédsko

Tel. +46 858601000

Fax +46 858601001

www.ecdc.europa.eu

Agentúra Európskej únie

www.europa.eu

Táto publikácia je k dispozícii v nasledovných jazykoch:

angličtina, bulharčina, čeština, dánčina, estónčina, fínčina,
francúzština, gréčtina, holandčina, írština, islandčina, litovština,
lotyština, maďarčina, maltčina, nemčina, poľština, portugalcina,
rumunčina, slovenčina, slovinčina, španielčina, švédčina a taliančina.

■ Úrad pre publikácie

